

1*86

HEMBYGDS-NYTT

VÄLLINGBY HEMBYGDSGILLE

MEDLEMSINFORMATION FRÅN VÄLLINGBY HEMBYGDSGILLE -

"Otterstenen" är belägen i skogspartiet ovanför kvarnen på vägen ner mot Kaananbadet...

INFÖR ÅRSMÖTET 3 MARS

Är Du intresserad av att vara med i styrelsen och hjälpa till att dra upp nya riktlinjer för det närmsta verksamhetsåret, eller känner Du någon som känner starkt för Vällingbys historia? Ring då gärna till VALBEREDNINGENS Gösta Jonsson, tfn. 87 81 17.

"OFFERSTENEN"

av Lennart Nilsson

Vi som var med på gökottan förra året, drar oss säkert till minnes "offerstenen" vid Kvarnviken. Intresset var stort och många av oss funderade nog över vad det här kunde vara.

För att stilla vår nyfikenhet tog vi senare kontakt med Riksantikvarieämbetet där Gerhard Flink beredvilligt ställde upp med ett besök i Kvarnviken i slutet av november. Tyvärr hade snön vräner några dagar, så terrängformationerna runt stenen var utsuddade. Man måste nämligen göra utvärderingar i den omkringliggande terrängen för att kunna konstatera om det rör sig om ett fornminne. Byggsättet säger att det här kan vara en förhistorisk grav, det ser ut som en sådan med en stor sten uppallad på tre mindre stenar. De förakommer i gravfält från sannolik järnålder i form av enstaka monument, eller i dommarringar där stenarna kan vara 5-7-9-stycken i en krets och där var och en är uppallad på tre mindre stenar.

Det finns dokumenterade på Öland och i en del fall i Södermanland, men är mycket sällsynta.

I början av 1800-talet då Göticismen drog över landet, började man intressera sig mer för forntiden och det kunde ibland ta sig sådana uttryck som att man "tillverkade" fornminnen i form av gravar och runstenar. En sådan finns t ex på Fåfången.

Stenen i Kvarnviken kan vara upplagd i modern tid. Gerhard Flink har dock lovat att göra en grundlig undersökning till våren då snön smält undan.

Vi lovar att återkomma med den spännande upplösningen!

BLACKEBERGS "SLOTT"

På höstkanten 1985 skrev gillet till ledningen för Blackebergs sjukhus och frågade om vi kunde få besöka "snuskungen" Knut Ljunglöfs sommarvilla. Det gick fint och tack vare bl a klinikföreståndaren Åsa Raab fick vi komma till sommarvillan lördagen den 23 november förra året.

Besöket blev en succé! När Edvard Bolin från Bromma Hembygdsförening, med stor inlevelse och mycket kunnande, berättade om sjövillans historia, fanns bara ståplats kvar längst bak!

Vi fick bl a veta, att Blackebergs gård - sjövilla - i dag används av landstinget som representationsvåning. Att nu komma in i slottet är som att titta in i början av seklet och på plats få en liten känsla av hur en framgångsrik person levde på den tiden.

Efter en kort promenad var vi sedan uppe vid resterna - tyvärr bara grunden kvar - av det Ljunglöfska utsiktstornet. Tornet kommer säkerligen många ihåg. Det hade två våningar med en möblerad salong på nedre botten och man kunde ta sig upp till själva utsiktsplatsen via en vinglig järntrappa. Tornet hade nog funnits kvar ännu i dag om bara Vällingby Hembygdsförening hade startat lite tidigare!!

Eric Wennerholm, som bodde i "lilla villan", bredvid nuvarande sjövillan, berättar i Bromma Hembygdsförenings årsskrift 1964, att färden ut till landet och Blackeberg ofta utgick från Munkbron med ångfartyget "Hugo Tamm" eller "Hillersjö". Wennerholm tillbringade många långa somrar i Blackeberg och först i början på september varje år återvände han med sin familj till Stockholm.

Apropå "Snusljunglöf" - visste Ni att han tillhörde "the upper tens" som höll till på dåtidens Stora Badstugatan - numera Sveavägen - i Stockholm? Han var nog den mest kände av de tio och han bodde då nära Hötorget i nr 24 - med specialitet snus förstås! Den stora, fina takkronan från Stora Badstugatan 24 fick vi se i stora salongen i Blackeberg den 23 november 1985! En annan del av inredningen från det Ljunglöfska huset vid Sveavägen lär finnas i en foaje i Forsgrénska medborgarhuset uppe på söder. Foajen har således gjorts om till "den Ljunglöfska salongen".

Tyvärr finns inte så mycket kvar av den stora trädgården vid sjövillan, som på den tiden var omgiven av t ex cypress, silvergran, kinesisk apel - den där Ni vet med taggiga blad som blommor först efter 50 år i växthuset! - vid husets två springbrunnar. På norra sidan fanns fruktträd av alla slag samt bl a kronärtskocksland och sparrisängar. Tack vare de två orangerierna - ett litet och ett stort - kunde man ha sällsamma krukväxter året om med t ex bananliknande frukter.

Från sjövillan for grosshandlaren - med dåtidens ekipage, dvs 2 eller 4 hästar - in till kontoret och Stora Badstugatan, förbi "Nybygget", dvs båtmanstorpet och gården "Lilla Ängby".

Avslutningsvis tyckte Edvard Bolin att vi skulle titta lite närmare på omgivningarna till sjövillan så snart den varmare årstiden är här igen.

Strax till vänster innanför huvudentrén till själva sjukhuset finns en fin servering och strax bredvid det lilla mysiga biblioteket. Säkerligen kan Ni här få en kopp kaffe om det bara är öppet förstås - och glöm inte biblioteket, som också är värt ett besök!

Ja, det var således mycket vi fick se och veta. Vem vet - kanske får vi göra ett nytt besök någon gång. Vi säger tack till Edvard Bolin och till personalen på sjukhuset, som verkligen ställde upp fint och hjälpte gillet med detta besök i "Snusljuglöfs" sommarvilla i Blackeberg bara ett par dagar innan de stora snömassorna "ramlade" ner!

Vi har dokumenterat besöket i "slottet" och uppe i utsiktstornet med fina bilder som vi givetvis kommer att visa Er vid nästa träff inom kort!

BERTIL MELIN

BIBLIOTEKET 30-ÅR

Vällingby Bibliotek firar 30-års jubileum 1986. Vällingby hembygdsgille kommer självfallet att medverka. Redan nu är en tipspromenad preliminärt inbokad till sista lördagen i augusti. Håll ett öga på kalendariet i lokaltidningen!

PROGRAM !

 Ett bra tillfälle att bese och höra lite om "Nälsta gård". Boka nu! *

NÄLSTA GÅRD
=====

lördag-söndag 15-16 februari kl 12 - 16

P R E M I Ä R! Detta veckoslut välkomnar vi medlemmarna till vår nya gård. Varje helt timslag blir det information. Kaffe och bulle serveras till självkostnadspris.

Nälsta gård är belägen vid Rättar Vigs väg 95. Busshpl (118) och P-plats Nälstaplan vid Kälvestavägen.

JULMARKNADEN PÅ HÄSSELBY SLOTT

Det var kallt, mycket folk, liv och rörelse under några hektiska timmar söndagen den 15 december. Vällingby hembygdsgille begick sin första julmarknad.

Starten blev lite kaotisk. Det fanns nämligen inget bord i vårt stånd när vi anlände med alla våra saker! Efter en lätt förvirring och ett spring lit hit och dit, hämtades så två bord ner från slottsvinden. Vi bestämdes oss för det ena och lämnade chevalereskt över det andra till vår granne.

Vi var sedan en skara entusiastiska och tappra (-6 C!) medlemmar som avlöste varandra med jämna mellanrum i ståndet. Varm glögg och kaffe med dopp i slottets källarvalv värmdde upp oss mellan varven och tårna hann långsamt tina upp.

Vid vårt stånd flöt en jämn ström av besökare. Man handlade, ställde frågor, berättade om prydnader i mormors jugran, fick information om gillet osv. Våra målade spån- och träsaker var mycket populära, likaså allt bakat och kokt, julgransprydnaderna i kristyr väckte minnen hos många, eternellbuketterna förskönade vårt stånd, men gick ju åt allt eftersom, allt virkat och stöpt frestade mängen.

Till alla er som skänkt dessa saker riktar vi ett VARM TACK, ett tack som även gäller alla som arbetade i och kring vårt stånd!

Resultatet av våra mödor? Jo, det blev bra PR för gillet och ett tillskott i kassan på ca 400:-!

nedtecknat av
Birgitta Sjöberg

VAELLINGE BY

ur boken "Nordväst"
av skribenten Åke Eriksson

Namnet Vällingby framträder i skrift för första gången år 1347, då "Stephano i Wellingaebye" ska ha haft vissa affärer för sig. Kanske var Stefan Vällingbys förste företagare? Men ordsnamnet är säkerligen betydligt äldre än så, och trakten är närmast uråldrig, eftersom den pluppade upp ur istidsvattnet redan under den sena stenåldern och den tidiga bronsåldern.

Enligt vetenskapen är våra äldsta ordsnamn de som slutar på -inge och -sta, medan -by-namnen kom ungefär under vikingatiden. Är då Vällingby ett sådant -by-namn?

Jag har nog i min relativa okunnighet en stark känsla av att Vällingbynamnet är ett alldeles väldigt gammalt -inge-namn, sammansatt som det är av Vaellinge och by. By har förmodligen kommit till efter hand, och Vaellinge eller Wellingaebye betyder väl ungefär "folket som bor på vällen" och Vällingby är alltså deras by. Vällingen kan säkerligen avföras ur sammanhanget, hur nyttig den än må vara.

(Resten av den lilla boken är skriven i samma halft kåserande stil och är mycket lättläst och handlar om dina hemtrakter, bl a Spånga, Vällingby, Hässelby och Drottningholm. Boken finns att låna på biblioteket. Red. anm.)

ÅRSMÖTE 1986

VÄLLINGBY HEMBYGDSGILLE håller årsmöte

måndag 3 mars kl 19.00 på Trappan

i Vällingby C.

Från kl 18.30 underhåller

HÄSSELBY SPELMANSGILLE

Cafét är öppet till kl 19.00

Alla gamla och nya medlemmar hälsas

hjärtligt VÄLKOMNA!

BILDER & FOTON !!

Ni som har bilder/fotografier från olika skeenden i Vällingbys historia, ring eller skriv till någon i styrelsen! Vi skulle så gärna vilja ta kopior av dem. Här är några telefonnummer:

VÄLLINGBY HEMBYGDSGILLE

Box 3346, 162 03 Vällingby Pg 487 18 35-7

Ordförande	Gunnar Nelsäter	0758-332 32
Sekreterare	Birgitta Sjöberg	89 55 01
Kassör	Bertil Melin	38 47 06
Redaktion för HEMBYGDS NYTT	Eva Linderoth	87 88 97